

OROSZORSZÁG SZEREPE A SZERB HADBA LÉPÉSBEN

A kérdés hagyományos megközelítése szerint a Monarchia, Aerenthal külügyminiszter és utóda, azért folytatott óvatos, nem agresszív politikát Szerbiával szemben, mert nem akart nyílt konfliktusba kerülni Szerbia védnökével, Oroszországgal. A kérdéssel foglalkozó hazai történészek jelentős része ezért Aerenthalnak adott igazat Conrad vezérkari főnökkel folytatott ismert vitájában és legalábbis lehetségesnek látták a Monarchia és Oroszország viszonyának javítására irányuló törekvésének sikerét. Még olyan véleménnyel is találkozunk, miszerint amikor Ferenc József 1913 januárjában Gottfried Hohenlohe herceg útján együttműködési készségről biztosította a cárt, akkor „II. Miklósban mély benyomást keltett a dinasztikus kor atmoszféráját felelevenítő uralkodói gesztus. A cári udvarban is rádöbbentek, hogy a külkapcsolatokban mindennél előbbre való a monarchista szolidaritás. A Habsburgok és a Romanovok végtére is nem ránthatnak kardot egymás ellen a szerbek és az albánok nemzeti torzsalkodása miatt.”¹ Hát amiatt talán nem: de a cár ekkor már aláírta a Németország és a Monarchia elleni hadjárat részletes felvonulási tervét.

A magam részéről ezért Conrad helyzetmegítélését tartom reálisnak, amely egyben a vezető tábornokok nézete is volt. Elég utalni Pitreich gyalogsági tábornok, volt közös hadügyminiszter a magyar történetírás által sokáig negligált könyvére, amelyben² nyíltan hangot adott a hadvezetés véleményének: Oroszország már régen el van szánva a háborúra, ami szerinte csak azért késik, mert Oroszország előbb kelet-ázsiai pozícióját próbálta rendezni, de japán háborúja balul ütött ki. Az orosz–francia szövetség azonban nem mondott le az európai háborúról, csak előbb ki akarja szakítani Olaszországot a Hármasszövetségből.

Valóban: Franciaország már 1893-ban titkos katonai szerződést kötött Oroszországgal, amelyben kötelezték magukat, hogy ha Németország vagy a Monarchia mozgósít, „Franciaország és Oroszország e hír vétele után összes erőiket mindennemű előzetes megegyezés bevárása nélkül haladéktalanul és egyidejűleg mozgósítják és (...) határaik közvetlen közelébe vetik”³ Igaz, az 1890-es években még Németországban és Oroszországban is erős pártja volt a régi, természetes porosz–orosz jó viszony fenntartásának, de a háború hívei ezekben és Franciaországban is felülkerekedtek. A francia bankok nagy összegű kölcsönökkel segítették az orosz hadsereg modernizálását és a vasútépítést, utóbbi esedékes mozgósításának meggyorsítására. 1910-től folyamatosan alakígtatták, a francia vezérkarral konzultálva, a Németország és a Monarchia elleni felvonulási tervet,⁴ 1914 áprilisá-

¹ Magyarország története 1978. 1074. o.

² Pitreich 1911.

³ Idézi Patyomkin – Hvosztov – Minc 1948. 196. o. A szerződés teljes szövegét közli Golovin 1936. 19. o.

⁴ Az orosz felvonulási terveket részletesen ismertetem a *Történelmi Szemle*, 56. (2014) 2. számában. Az egész kérdéskörrel bővebben Hajdu – Pollmann 2014.

ban pedig de facto Anglia is csatlakozott a szövetséghez. A háború megkezdésének időpontját még nem tűzték ki, de a különböző adatok 1915 tavaszát valószínűsítik.

Az 1912. május elsején a cár által aláírt orosz haditerv szerint a cél: „Támadó fellépés Németország és Ausztria–Magyarország fegyveres erői ellen, amelynek célja átvenni a háborút az ő területükre.” A fő feladat „a Kelet-Poroszországban álló német seregek leverése és Kelet-Poroszország elfoglalása, ezzel kedvező kiindulási helyzetet biztosítva a további műveletekhez.” A 3. és 5. orosz hadsereg feladata „megvégni az osztrák–magyar hadsereget, figyelemmel arra, hogy megakadályozzuk jelentős ellenséges erők visszavonulását délre a Dnyeper mögé és nyugatra Krakkó felé.” Az utolsó mobilizációs terv 1914. november elsején lépett volna életbe, és 1915 tavaszát látta alkalmasnak az orosz vezérkar a támadásra. A haderő csoportosítására „A” és „G” terv készült, aszerint, hogy a német hadsereg vagy a Monarchia ellen vetnek be kezdetben nagyobb erőt.

A nagy kérdés az volt: várják be a Központi Hatalmak az antant támadását, ezzel morális fölényt biztosítva maguknak, vagy pedig, mint Conrad többször is javasolta, indítsanak preventív háborút Olaszország vagy Szerbia ellen. Az olasz tervre itt nem térek ki, ami Szerbia 1913-as megtámadását illeti, ez azon a feltételezésen alapult, hogy az orosz hadsereg még nincs felkészülve egy európai háborúra és Szerbia gyors lerohanásával kész helyzet elé lehet állítani. Ezt a feltételezést támasztotta alá, hogy mikor a Monarchia 1913. október 18-án ultimátumot intézett Szerbiához, 8 napos határidőt szabva a megszállt albán terület kiürítésére,⁵ Oroszország az ultimátum elfogadását tanácsolta Szerbiának. Az utóbbi pedig orosz támogatás nélkül mégsem szállt volna szembe a Monarchiával, így a Nagy Háború ezúttal még elmaradt.

Conradnak abban igaza volt, hogy az európai háború aligha elkerülhető, abban azonban tévedett – utólag persze könnyű ezt tudnunk –, hogy a pétervári tanács oka csupán Oroszország felkészületlensége, annak tehát semmi értelme nem lett volna, ha a Monarchia Olaszországot vagy Szerbiát támadja meg, ezzel legfeljebb sietethették az antant beavatkozását, ahogy az 1914 júliusában meg is történt. Oroszország elleni preventív támadást pedig még Conrad sem ajánlott. Abban, hogy 1913-ban Oroszország az ultimátum elfogadását javasolta Szerbiának, az orosz hadsereg felkészültségi fokánál fontosabb volt, hogy az orosz külpolitikában a Balkán csak második prioritást élvezett, Franciaországot pedig nem érdekelte különösebben Szerbia sorsa. A szerb háború kirobanása csak zavarta az antant haditervét, amelynek lényege Németország megtámadása volt, két oldalról egyszerre. Az orosz hadseregnek egyidejűleg a Monarchia hadseregével is fel kellett vennie a harcot, ehhez azonban Szerbia nem nyújthatott volna jelentős segítséget, Románia annál inkább.

Oroszország célja a Balkánon tehát nem egy elhamarkodott szerb háború támogatása volt, hanem Románia megnyerése, másrészt pedig Bulgária és Szerbia kibékítése, hiszen az orosz tervekben a realitások mellett kétségkívül szerepet játszó pánszláv ideológia Bulgáriát éppúgy szláv testvérnek és reménybeli szövetségeseinek tekintette, mint Szerbiát. 1913-ban azonban még sem Bulgária, sem Románia nem volt Oroszország szövetségese (igaz, 1914-ben sem), viszont meglehetősen aktivitást fejtett ki az orosz politika a galíciai front túloldalán. Bizonyítottan stimulálta a ruténföldi oroszok vallásos jellegű,

⁵ Erről és a magyar kormány fenntartásairól lásd *Vermes* 1994. 225–227. o.

de nemzeti tartalmú küzdelmét a görögkatolikusok visszatéréséért az ortodox egyházba („Schisma-per”).

Mi változott meg 1913 októberétől 1914 júliusáig? Míg Anglia 1912-ben még csak feltételeesen ígerte meg támogatását Franciaországnak háború esetén, Grey brit külügyminiszter 1914 áprilisában kormánya nevében ígéretet tett az angol–francia titkos katonai egyezmény kiegészítésére hasonló angol–orosz egyezménnyel. Benckendorff londoni orosz követ 1914. május 12-én még azt jelentette: Grey külügyminiszter beszélt a nála óvatosabb Asquith miniszterelnökkel, aki már egyetértett az angol–orosz katonai szövetség megkötésével, de ehhez a kabinet döntése kellett. Május 22-én Benckendorff már azt jelenthette: Grey közölte vele és a francia követtel, hogy immár nincs akadálya az angol–orosz katonai szerződésnek. (Mikor Szazonov külügyminiszter közölte ezt a cárral, az ráírta a jelentésre: „nagyon fontos hír”). Erre formálisan már csak a világháború hamarosan bekövetkezett kitörése után került sor, de ettől kezdve például a londoni orosz tengerészeti attasé folyamatosan konzultált az Admirálisással az együttműködésről. 1914. május 26-i megbeszélésükön így előterjesztette azt a kérést: „Ha a hármass antant hatalmai és a Hármasszövetség háborúja esetén” az orosz flotta partraszállást hajt végre Pomerániában, az angol flotta kölcsönözzen szállítóhajókat a művelet meggyorsítására.⁶ (A német hírszerzés erről is tudott, azok a német remények az 1914. júliusi döntés előtt, hogy Anglia kimaradhat a háborúból, tehát a wishful thinking tipikus esetei.)

Franciaország korábban is készen állt a Nagy Háborúra, Poincaré, aki 1912-ben lett miniszterelnök, szorgalmazta Elzász-Lotaringia visszaszerzését, ráadásul a francia dominancia kiterjesztését a Rajna-vidékre. 1913-ban Poincarét köztársasági elnökké választották, és ez év szeptemberében megújították az orosz–francia szerződést.

A sarajevói merénylet meglepte az antant kormányait is, de eleinte nem gondoltak háborúra. A szerb vezérkari főnök és Bruszilov orosz tábornok, a Monarchia határán álló XII. hadtest parancsnoka nyugodtan üdültek Stájerországban, illetve Kissingenben. Mikor azonban a Monarchia felelőssé tette a szerb kormányt Ferenc Ferdinánd és hitvese megöléséért, gyorsan kellett döntenie. A német és osztrák–magyar vezérkar rosszul számított, amikor abban a hitben kívánta Szerbiát hamar lerohanni, hogy Oroszországnak még néhány évre van szüksége a teljes felkészüléshez és Anglia még nem is döntött a részvétel mellett.⁷ Az antant készen állt, Angliát is beleértve, bár az orosz hadseregnek voltak hiányosságai, fő problémája, hogy nem tudott olyan gyorsan mozgósítani, mint az ellenfél. Ennek azonban csak egy villámháború esetén lett volna nagy jelentősége, ráadásul hátránya tudatában az orosz békelétszám igen jelentős hányada a nyugati határ közelében állomásozott.

Oroszország nem akarta még 1914-ben megkezdeni a tervezett háborút, semmiképpen sem volt érdeke átvinni a hadműveletek egyik súlypontját a Balkánra, ezért nem támogathatta egyes szerb körök háborús provokációját. Ez nem jelenti, hogy nem volt szoros

⁶ Der diplomatische Schriftwechsel. *Iswolskis* 1911–1914. Aus dem Geheimakten der Russischen Staatsarchive. Im Auftrage des Deutschen Auswärtigen Amtes in deutscher Übertragung herausgegeben. Berlin, 1923. IV. Vom Ende der Balkanwirren bis zum Mord von Sarajevo.

⁷ Előadásom megtartásakor csak kis részben ismerhettem a háború kitörésnek legújabb irodalmát. Ezt alaposan ismerteti magyarul *Gyarmati* 2015. Az általa elemzett fő művek – *Cristopher Clark* ismert, magyarul is megjelent *Alvajárói* mellett – *McMeekin* 2014., illetve *McMeekin* 2011.; *Krumeich* 2014.; *Mombauer* 2014. Lásd még a *Világtörténet* tárgyunknak szentelt 2015. évi 2. számát.

kapcsolat az orosz és szerb vezérkar között és nem biztosították utóbbit támogatásukról szükség esetén.

A cár rokonszenve a szerb-barát radikális pánszlávok felé hajlott. 1913 tavaszán még így nyilatkozott a brit követnek: „A cár minden keserűség nélkül beszélt Ausztriáról, de mint a békét veszélyeztető és Németországot gyengítő tényezőről, utalva arra a tényre, hogy Németország köteles támogatni Ausztria balkáni politikáját. A továbbiakban kifejtette azt a véleményét, hogy az osztrák birodalom szétesése csak idő kérdése, és nincs nagyon messze a nap, mikor már egy magyar királyságot és egy cseh királyságot fogunk a helyén látni. A délszlávok valószínűleg beolvadnak Szerbiába, az erdélyi románok Romániába, és Ausztria német tartományai betagozódnak Németországba. Az a tény, hogy akkor már nem lesz egy Ausztria, amely Németországot belekényszerítse egy balkáni háborúba, Őfelsége nézete szerint a béke esélyeit növeli.” A követ ehhez annyit tesz hozzá jelentésében: „bátorkodtam megjegyezni, hogy Európa térképének ilyen átalakítása aligha érhető el egy általános háború nélkül.”⁸

1914 nyarán a cár semmiképpen sem akarta a szarajevói merényletet kihasználni a háború megkezdésére. Mikor azonban kiderült, hogy a Központi Hatalmaknak lehet ilyen szándékuk, kész volt válaszolni a kihívásra. A Nagy Háborút tehát az robbantotta ki, amit Pitreich a békét veszélyeztető „alapvetően mellékes oknak” nevez. Tegyük hozzá: mellékes a nagyhatalmuk szempontjából. A kis nemzetek elszánt nacionalizmusa nem volt döntő tényező a nagyok imperializmusához és gazdasági-katonai erejéhez képest, de rést üthetett diplomáciájuk finom hálóján.

1914. július 20-án Poincaré Pétervárra érkezett és háborús konfliktus esetére teljes támogatását ígért a cárnak, bizonyára Anglia nevében is. Erre az orosz hadsereg is megtette előkészületeit, a kormány pedig Szerbia kérdésére harcias választ adott. Miután elküldték a Monarchia ultimátumát, a szerb kormány nemcsak Oroszországra, de immár az antantra is számíthatott.

A bécsi német katonai attasé, Karl Graf von Kageneck alezredes azt írta hivatalos naplójába augusztus 4-én: a Ballplatzon a merényletben „látták az utolsó alkalmat, végre leszámolni Szerbiával. Berlinben ezt erősen támogatták, különösen Őfelsége, mégsem onnan származott a terv, mint általában vélik. A ballplatzi Külügyminisztériumban a dolgot nagyon ügyesen készítették elő... a vezérkari főnök és a hadügyminiszter látszólag szabadságra mentek, az öreg császár Ischlben maradt. Senki sem sejtett semmit.⁹ Mikor 23-án csütörtökön délután Giesl követ átnyújtotta Belgrádban a jegyzéket, általában az volt a vélemény, hogy elfogadhatatlan. Véleményem szerint, mivel a szerbek disznók, ezt is lenyelték volna, de úgy gondoltam, minden Oroszország akaratától függ. Giesl később elmesélte nekem... hogy Pasić kétségtelenül elfogadta volna, de miután 25-én délután egy távirat érkezett Oroszországból, a tisztí párt Alexander trónörökössel en tete szembeszállt ezzel és így határozatott el az elutasítás.”¹⁰

⁸ Buchanan 1923. I. k. 182. o.

⁹ Ez az állítás vitatható. Az újabb kutatások szerint Péterváron és esetleg másutt is tudtak a készülő jegyzékről.

¹⁰ Nachlass *Kageneck* a potsdami Hadilevéltárban – eredetileg a Freiburgi Kriegsarchivban. *Kageneck* naplója, 1914. augusztus 4-i visszatekintő naplóbejegyzés. Más források szerint Szazonov már 24-én biztosította a szerb követet Oroszország katonai támogatásáról.

Strandmann, a belgrádi orosz követség diplomatája, aki Hartwig követ hirtelen halála után mint ideiglenes ügyvivő vezette a követséget, szólította fel a trónörökösöt, hogy személyesen táviratozzon az őt kedvelő cárnak.¹¹

A szarajevói merénylet előkészítésének körülményei a mai napig nincsenek megnyugtatóan tisztázva, aminek fő oka, hogy nemzeti és más politikai szempontok akadályozták az objektív vizsgálatot. A szerb kormány tagadta, hogy tudott volna róla, ami igaz lehet, de esetleg jobban ellenőrizhette volna a gyanúsakat, így Apisz ezredest, a Fekete kéz titkos szervezet fejét, és más „hazafias” egyesületeket. A belgrádi orosz katonai attasé, Artamonov ezredes kapcsolatba kellett, hogy álljon Apisszal, mint a szerb katonai feladótés főnökével, de ez nem bizonyítja, hogy tudott a merényletről, sőt az sem biztos, hogy Apiszt, ha támogatták is Principék szervezetét, minden tervükről előre tájékoztatták. Gregor Mayer újabb, magyarul is megjelent vizsgálódása szerint Apisz tudott a tervezett merényletről, de nem tájékoztatta Pasićot, aki neki politikai ellenfele volt és óvatosabb is annál, hogy ilyen veszélyes kalandot támogasson.

Ennek ellenére a kormány értesült a tervezett merényletről és Pasić bécsi követe útján figyelmeztette is a boszniai ügyekben illetékes Bilinski pénzügyminisztert, aki azonban nem látta szükségét, hogy intézkedjen. A szerb kormány a háború során kivégeztette Apiszt, aki elismerte bűnrészességét a szarajevói merényletben, ám túl sok alkalmunk volt megismerni a hasonló politikai perek mechanizmusát ahhoz, hogy vallomását peröntőnek tartsuk.

Legújabban Max Hastings, ismert angol publicista összegezte a kérdés terjedelmes irodalmát, magyarul is megjelent könyvében.¹² Hastings, aki felhasználta az újabb publikációk között Vaszilij Strandmann belgrádi orosz diplomata visszaemlékezését,¹³ ennek alapján is feltételezi, hogy a merénylet után elhunyt Hartwig belgrádi orosz követ és beosztottai tudhattak a tervezett merényletről, és azelőtt is ismerte és támogatta a szerb titkos szervezetek hasonló tevékenységét, de Princip és társai készülődéséről nem tájékoztatta az orosz kormányt, miután nem tudhatta, hogy sor kerül-e a merényletre és sikeres lesz-e, vagy éppen szerepe lehet egy háború kirobbantásában.

A Monarchia hadüzenete után Strandmann épen Pasić-tyal ebédelt, mikor megérkezett a cár távirata, „azzal az utasítással, hogy személyesen adja át Pasićnak. A cár aláírásával az állt benne, hogy jóllehet Oroszország békét akar, nem marad közömbös Szerbia sorsa iránt.”¹⁴

Pokrovszkij akadémikus, az 1920-as évek vezető szovjet történésze, az akkori bolsevik álláspontnak megfelelően felelőssé tette a cári kormányt a háború kirobbantásáért, ő és tanítványa, N. Poletyika munkáikban feltételezték az orosz vezérkar felelősségét Szarajevóban, tehát a világháború szándékos kirobbantásában. A nyugatbarát Tarlé akadémikus vitába szállt velük azon az alapon, hogy a szembenálló szövetségek azonos mértékben felelősek a háború kiterjedéséért. A vita a kor szellemének megfelelően dőlt el: Tarlét 1930-ban az „akadémikusok perében” börtönbüntetésre ítélték, mint a cári imperalizmus védelmezőjét. Hamarosan váltott a sztálini ideológia, burkoltan magáévá tette a

¹¹ Mayer 1914.

¹² Hastings 2014.

¹³ Strandmann 2009.

¹⁴ Mayer 2014. 25. o.

cárizmus külpolitikai céljait, következésképpen a történetírás tagadta Artamonov részességét a merénylők támogatásában. Másrészt Ribbentrop a második világháború idején a megszállott Belgrádba küldte Übersberger professzort, hogy mutassa ki Artamonov részességét.¹⁵

A kölcsönös mozgósítás után, amely váratlanul érte az orosz vezérkart, habozás nélkül az „A” terv mellett döntöttek, amiben esetleg szerepet játszhatott a szerb hadsereg nehezedő túlsúly lehető könnyítése is. Miután Romániára, mint ellenfélre nem kellett számítani, az addig a román határt biztosító emelt létszámú VIII. hadtestet pótlólag átadták a Lemberg irányába támadó 3. orosz hadseregnek. A „G” terv szerint a Baltikumból Kelet-Poroszországot támadó 4. hadsereget is a Monarchia frontján vetették be a front bal-szárnyán.

Az orosz diplomácia még a mozgósítást megelőző napokban is Románia megnyerését tekintette fő céljának a Balkánon. Az említett Pokrovszkij publikálta Szazonov orosz külügyminiszter táviratát, amelyben két nappal a mozgósítás előtt utasította bukaresti követét: ajánlja fel Romániának Erdélyt, azonnali csatlakozása béréül.¹⁶ Hasonló ajánlatokat tett Szazonov a háború kitörése után, szövetségei tudtával, de eredménytelenül. Ugyancsak eredménytelenek voltak kísérletei Bulgária megnyerésére.

Hartwig orosz követ és Artamonov ezredes mindenesetre biztosították a szerb kormányt és vezérkart, hogy a Monarchia támadása esetén nem hagyják cserben Szerbiát. Arról azonban nem tudunk, hogy hadműveleti terveket egyeztettek volna Belgráddal. Paléologue pétervári francia követ szerint az orosz kormány, miután elszánta magát a háborúra, nem is számított arra, hogy a szerb hadsereg érdemi ellenállást tud kifejteni.¹⁷

BIBLIOGRÁFIA

- Buchanan* 1923. *George Buchanan: My Mission to Russia and other Diplomatic Memories.* London, 1923. 1. k. 182. o.
- Dedijer* 1967. *Vladimir Dedijer: The Road to Sarajevo.* London, 1967.
- Golovin* 1936. *N. N. Golovin tábornok: Iz isztorii kampanyii 1914 goda na ruszskom fronte.* Plan vojnü. Paris, 1936.
- Gyarmati* 2015. *Gyarmati Enikő: 1914 – a júliusi válság régi-új historiográfiai olvasatai az első világháború centenáriumán. Századok,* 149. (2015) 3. sz. 711–754. o.
- Hajdu – Pollmann* 2014. *Hajdu Tibor – Pollmann Ferenc: A régi Magyarország utolsó háborúja 1914–1918.* Budapest, 2014.
- Hastings* 2014. *Max Hastings: 1914 Európa lángba borul.* Budapest, 2014.

¹⁵ Erről lásd *Dedijer* 1967.

¹⁶ Mezdunarodnünje otosenyija v epohu imperializma. Szerija III. Szazonov 289. sz. távirata. Idézi és kommentálja Narodü Gabszburgszkoj Monarhii v 1914–1920 gg.: Ot nacionalnüh dvizensenij k szozdanyiju nacionalnüh goszudarsztv. Pod. red. *M. Wolosz, G. Skungyin.* Moszkva, 2012. 15. o.

¹⁷ *Paléologue* 1982. 22. o.

- Krumeich* 2014. *Krumeich, Gerd*: Juli 1914. Eine Bilanz. Paderborn, 2014.
- Magyarország története 1978. *Magyarország története 1890–1918*. Budapest, 1978.
- Mayer* 2014. *Mayer, Gregor*: A nagy összeesküvés. Budapest, 2014.
- McMeekin* 2011. *McMeekin*: The Russian Origins of the First World War. Cambridge, 2011.
- McMeekin* 2014. *McMeekin, Sean*: Juli 1914. Berlin–München, 2014.
- Mombauer* 2014. *Mombauer, Annika*: Die Julikrise. München, 2014.
- Paléologue* 1982. *Maurice Paléologue*: A cárok Oroszországa az első világháború alatt. Budapest, 1982.
- Patyomkin – Hvosztov – Minc* 1948. *Patyomkin, V. P. – Hvosztov, V. M. – Minc, I. I.*: Az újkori diplomácia története (1872–1919). Budapest, 1948.
- Strandmann* 2009. *Strandmann, V. N.*: Balkanske uspomene. Beograd, 2009.
- Vermes* 1994. *Vermes Gábor*: Tisza István. Budapest, 1994.

Tibor Hajdu

RUSSIA'S ROLE IN SERBIA'S ENTERING THE WAR

Abstract

It is well known that there had been a debate between the diplomacy staff and the army command of the Austro-Hungarian Monarchy in the early-1910s: can the war with Russia be avoided? From posterity's perspective we have to say that the soldiers (Conrad) were right: France and Russia had been preparing to pay back Germany since 1893, and signs show that the preparations would have been ready by 1916. Serbia did not play any part in Russian–French war plans. Tsar Nicholas, however, was determined to protect Serbia in the escalating conflict between the Austro–Hungarian Monarchy and Serbia, this is why he guaranteed in a telegraph to support the Serbian government after the Monarchy's ultimatum in July 1914. Emperor Wilhelm, on the other hand, secured his support for the Monarchy against Russia; while Poincaré, visiting Petersburg in July 1914, reassured the tsar that he and England was willing to fight.

Tibor Hajdu

DIE ROLLE RUSSLANDS BEIM SERBISCHEN KRIEGSEINTRITT

Resümee

Wie bekannt, wurde Anfang der 1910er Jahre zwischen der Diplomatie und der Kriegsführung der Monarchie eine Diskussion darüber geführt, ob der Krieg mit Russland vermeidbar sei. Im Nachhinein müssen wir der Ansicht sein, dass die Soldaten (Conrad)

Recht hatten: Frankreich und Russland bereitete sich seit 1893 auf die Abrechnung mit Deutschland vor, wobei die Vorbereitungen allem Anschein nach bis 1916 beendet worden wären. Serbien spielte in den russisch-französischen Kriegsplänen keine Rolle. Zar Nikolaus war jedoch entschlossen, im sich verstärkenden Konflikt zwischen Serbien und der Monarchie Serbien zu beschützen. Deshalb versicherte er nach dem Ultimatum der Monarchie im Juli 1914 die serbische Regierung in einem Telegramm von seiner Unterstützung. Kaiser Wilhelm dagegen sicherte der Monarchie seine Unterstützung gegen Russland zu. Und der im Juli 1914 nach Sankt Petersburg reisende Poincaré versicherte den Zaren im eigenen und im Namen Englands von seiner Kampfbereitschaft.

Tibor Hajdu

LE RÔLE DE LA RUSSIE DANS L'ENTRÉE EN GUERRE DE LA SERBIE

Résumé

Il est rappelé qu'au début des années 1910, la question de savoir si la guerre avec la Russie est évitable a fait débat entre la diplomatie et le commandement de la Monarchie. A posteriori, il convient de donner raison aux militaires (Conrad) : Dès 1893, la France et la Russie s'apprêtaient à en découdre avec l'Allemagne, et les préparatifs auraient dû être terminés en 1916. Les projets militaires russo-français n'ont accordé aucun rôle à la Serbie, mais Nicolas II fut résolu à défendre la Serbie dans le conflit aigu entre la Serbie et la Monarchie. De ce fait, il a exprimé son soutien au gouvernement serbe dans un télégramme envoyé après l'ultimatum de juillet 1914 donné par la Monarchie. En revanche, l'empereur Guillaume a exprimé son soutien à la Monarchie face à la Russie, tandis que Poincaré en visite à Pétersbourg en juillet 1914 a assuré le tzar de la combativité de la France et de l'Angleterre.

Тибор Хайду

РОЛЬ РОССИИ В ВСТУПЛЕНИИ В ВОЙНУ СЕРБОВ

Резюме

Как известно, в начале 1910-их годов проходила дискуссия между дипломатией и военным руководством Монархии: можно ли избежать войны с Россией? Позднее мы вынуждены видеть, что солдаты (Конрад) были правы: с 1893-его года Франция и Россия готовились свести счеты с Германией, подготовки к этому должны были бы завершиться к 1916-ому году. Сербия не играла никакой роль в российско-французских военных планах. Однако, царь Николай II. был предназначен защитить Сербию в усиливающемся конфликте между Сербией и Монархией, поэтому после ультиматума Монархии в июле 1914-ого года в телеграмме заверил сербское правительство о своей поддержке. Император Вильгельм, однако заверил о своей поддержке Монархию против России; а посетивший Петербург в июле 1914 года Пуанкаре заверил царя о своей боевой готовности от имени себя и Англии.